

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

*Πρόγραμμα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων
Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις δεξιότητες
μέσω εργαστηρίων» (MIS 5092064)*

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και
την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΖΩ ΚΑΛΥΤΕΡΑ – ΕΥ ΖΗΝ

1. Γνωρίζω το σώμα μου-Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση

Γνωριμία με το ανθρώπινο σώμα

Μήττα Αγορίτσα

Φιλοσοφία –Σκοπιμότητα προγράμματος

Βασικός σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος είναι η εκπαίδευση των παιδιών του Νηπιαγωγείου αλλά και των πρώτων τάξεων Α' και Β' Δημοτικού με το ανθρώπινο σώμα. Η επίτευξη πραγματοποιείται μέσα από μια σειρά εργαστηρίων βιωματικής και ανακαλυπτικής μάθησης, σε συνδυασμό με τη χρήση και αξιοποίησης των ψηφιακών εργαλείων. Εντάσσεται στον κύκλο «Ζω καλύτερα- Ευ Ζην» στην θεματική ενότητα «Γνωρίζω το σώμα μου- Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση" και στηρίζεται στην καθοδηγούμενη-συνεργατική και ανακαλυπτική μάθηση, μέσω της οποίας προωθούνται οι ψηφιακές δεξιότητες αλλά και οι δεξιότητες μάθησης (4Cs). Όσον αφορά τις δεξιότητες μάθησης (4Cs) μέσω των εργαστηρίων /προωθούνται οι: Δημιουργικότητα, Επικοινωνία, Κριτική σκέψη, Συνεργασία Ψηφιακή επικοινωνία, Ψηφιακή συνεργασία, Ψηφιακή δημιουργικότητα, Ψηφιακή κριτική σκέψη, Συνδυαστικές δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας, επικοινωνίας και συνεργασίας) και οι στις ψηφιακές δεξιότητες ο Πληροφορικός γραμματισμός, ο Ψηφιακός γραμματισμός, οι Δεξιότητες δημιουργίας και διαμοιρασμού ψηφιακών δημιουργημάτων, οι Δεξιότητες ανάλυσης και παραγωγής περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα, οι Δεξιότητες διεπιστημονικής και διαθεματικής χρήσης των νέων τεχνολογιών. Ενεργοποιούνται επίσης, από τις δεξιότητες ζωής η Αυτομέριμνα, οι Κοινωνικές δεξιότητες, η Ενσυναίσθηση και Ευαισθησία, η Προσαρμοστικότητα, η Υπευθυνότητα και από τις δεξιότητες του νου η Οργανωσιακή σκέψη, η Μελέτη περιπτώσεων και Επίλυση προβλημάτων, οι Κατασκευές και παιχνίδια, οι εφαρμογές, Ρουτίνες σκέψης και ο αναστοχασμός .

Ειδικότερα, το πρόγραμμα υποδιαιρείται σε 7 εργαστήρια. Ξεκινώντας, γίνεται ανίχνευση της πρότερης γνώσης των παιδιών όσον αφορά τις έννοιες σώμα και εαυτός. Μέσα από βιωματικές δραστηριότητες σε συνδυασμό με τη χρήση και αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων, τα παιδιά βλέπουν την τοποθέτηση των οργάνων του ανθρώπινου σώματος, τις διαφορετικές λειτουργίες του πεπτικού και αναπνευστικού συστήματος και επιπρόσθετα να προσπαθούν να συνειδητοποιήσουν την ταυτότητα του φύλου τους και να λύσουν σημαντικές απορίες τους, όπως σε τι διαφέρει ένα αγόρι από ένα κορίτσι, τι αλλάζει μεγαλώνοντας κτλ.

Η παρούσα εργασία χρησιμοποιεί τις δυνατότητες των ΤΠΕ προκειμένου να παρουσιάσει το ανθρώπινο σώμα και τις λειτουργίες του με απλό αλλά επιστημονικό τρόπο στους μαθητές του νηπιαγωγείου αλλά και της α΄ και β΄ τάξης του δημοτικού. Μέσα από τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών, σκοπό έχει να φέρει σε επαφή τους μαθητές με κείμενα, εικόνες και παιγνιώδη φύλλα εργασίας, προσφέροντάς τους όχι μόνο τις πληροφορίες που μπορεί να δώσει μια απλή φωτοτυπία, αλλά και δίνοντας τους ερεθίσματα για να διερευνήσουν προσωπικά το θέμα και να διαχειριστούν τις πληροφορίες όπως οι ίδιοι επιθυμούν, προωθώντας την “ανακαλυπτική” μάθηση.

Πληροφορίες υλοποίησης: προαπαιτούμενες γνώσεις, προετοιμασία υλικού

Τα προαπαιτούμενα υλικά που προτείνονται για την υλοποίηση των εργαστηρίων είναι χαρτιά, μαρκαδόροι, χαρτοταινία, ψαλίδια, κόλλες, Μαλλί πλεξίματος, καπάκια από μπουκάλια, μπαλόνια κυματιστά και κανονικά, καθρέφτη, βιβλία, εφημερίδες, εικόνες σχετικές με το σώμα, προσωπικές φωτογραφίες των παιδιών και της τάξης, φωτογραφική μηχανή, φελλοπίνακας, χαρτί του μέτρου, καρτέκλες, υφάσματα, τουβλάκια, οδοντόβουρτσα, οδοντόκρεμα, πλαστελίνες διαφόρων χρωμάτων, στηθοσκόπιο, ωτοσκόπιο, θερμόμετρο, σύριγγες, γάζες, βαλιτσάκι πρώτων βοηθειών. Όσον αφορά το ψηφιακό κομμάτι, ο/η νηπιαγωγός δύναται να χρησιμοποιήσει τουλάχιστον έναν Η/Υ και έναν βιντεοπροβολέα. Στο δημοτικό, η υλοποίηση μπορεί να πραγματοποιηθεί και εκτός τάξης, στο εργαστήριο υπολογιστών έχοντας πρόσβαση στο διαδίκτυο, βιντεοπροβολέα και θρανία για την εργασία σε ομάδες. Όσον αφορά τις προαπαιτούμενες γνώσεις οι μαθητές λόγω ηλικίας δεν απαιτείται να γνωρίζουν τις λειτουργίες ενός υπολογιστή, καθώς οι εργασίες είναι σχετικά απλές. Άλλωστε οι προαπαιτούμενες γνώσεις διδάσκονται σύμφωνα με τον εξορθολογισμό της ύλης στο μάθημα των ΤΠΕ στις αντίστοιχες τάξεις.

Περιγραφή επτά Εργαστηρίων: Στοχοθεσία των εργαστηρίων, προτεινόμενες δράσεις και υλικό αφόρμησης, επέκτασης, γενίκευσης.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΣΧΟΛΕΙΟ		ΤΜΗΜΑ.....	ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ:2021-22
Θεματική	Ζω καλύτερα – Ευ Ζην	Υποθεματική	«Γνωρίζω το σώμα μου- Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση»
ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Νηπιαγωγείο/ Α-Β' Δημοτικού		
Τίτλος	Το Ανθρώπινο Σώμα		
Δεξιότητες στόχευσης του εργαστηρίου	<p>Α) Δεξιότητες 21ου αιώνα (4cs) Δημιουργικότητα, Επικοινωνία, Κριτική σκέψη, Συνεργασία Ψηφιακή επικοινωνία, Ψηφιακή συνεργασία, Ψηφιακή δημιουργικότητα, Ψηφιακή κριτική σκέψη, Συνδυαστικές δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας, επικοινωνίας και συνεργασίας)</p> <p>Β) Δεξιότητες Ζωής Αυτομέριμνα, Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και Ευαισθησία, Προσαρμοστικότητα, Υπευθυνότητα</p> <p>Γ) Δεξιότητες της τεχνολογίας, της μηχανικής και της επιστήμης Πληροφορικός γραμματισμός, Ψηφιακός γραμματισμός, Δεξιότητες δημιουργίας και διαμοιρασμού ψηφιακών δημιουργημάτων, Δεξιότητες ανάλυσης και παραγωγής περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα, Δεξιότητες διεπιστημονικής και διαθεματικής χρήσης των νέων τεχνολογιών)</p> <p>Δ) Δεξιότητες του νου Οργανωσιακή σκέψη, Μελέτη περιπτώσεων και Επίλυση προβλημάτων, Κατασκευές, παιχνίδια, εφαρμογές, Ρουτίνες σκέψης και αναστοχασμός</p>		
Σύνδεση με τη Βασική Θεματική	υποθεματική «3. Γνωρίζω το σώμα μου- Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση»		

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο /τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>Ο μαθητής/ρια καθίσταται ικανός/ή:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να αναπτύσσει την αυτοπειθαρχία, τη θέλησης της υπευθυνότητας, τη συνεργασίας και τη ομαδικότητας. • να αναπτύξει δεξιότητες συνεργασίας και αλληλοβοήθειας και επικοινωνίας • να καλλιεργήσει την κριτική του/της σκέψη • Να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας με στόχο την επίτευξη των προτεινόμενων στόχων. 	<p>Φτιάχνουμε τους κανόνες της ομάδας μας- Συμβόλαιο τάξης</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Τα παιδιά μαζεύονται σε κύκλο και σε ένα χαρτί του μέτρου γράφουν τους κανόνες, συνάπτοντας το συμβόλαιο της τάξης. • Χωρίζονται σε δυάδες και παίζουν παιχνίδι εμπιστοσύνης με τίτλο «Το φύλλο και ο άνεμος» : Μόλις ολοκληρωθεί ο πρώτος γύρος οι μαθητές/τριες αλλάζουν ρόλους. • Αξιολόγηση-Αναστοχασμός: Οι μαθητές καλούνται να αποτυπώσουν ζωγραφίζοντας μια χαρούμενη ή λυπημένη φατσούλα πώς τους φάνηκε το εργαστήριο και τι έμαθαν από αυτό.

Ο μαθητής πρέπει να είναι ικανοί/ές:

- Να καταγράφουν τις σκέψεις και τις ιδέες τους στο χαρτί.
- Να μάθουν να εκφράζονται, να ακούν και να αλληλοεπιδρούν με τα υπόλοιπα παιδιά συμφωνώντας, διαφωνώντας και συμπληρώνοντας το ένα το άλλο.
- Να καταλάβουν πάνω στο σώμα που βρίσκεται το καθένα από τα όργανα
- Να αντιληφθούν τη σχέση ανάμεσα στην καλή λειτουργία των οργάνων του σώματος και την υγεία
- Να διερευνούν τις εκφραστικές δυνατότητες του σώματος σε σχέση με το χώρο και τους άλλους
- Να τραγουδούν τραγούδια κατάλληλα για την ηλικία τους
- Να εκφράζουν στοιχεία του ρυθμού μέσω της κίνησης.
- Να εξοικειωθούν με τις βασικές μορφές ψηφιακής πληροφορίας (κείμενο, εικόνα, ήχος)
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση των λογισμικών κλειστού και ανοιχτού τύπου.

«Παίζουμε
τους
γιατρούς;»

- Αναπαραγή Μουσικο-κινητικού παιχνιδιού όπως το «Κεφάλι-ώμοι- γόνατα και πόδια» ή το «Hokey-Pokey
https://www.youtube.com/watch?v=P7kyL1H_IUE
- Δημιουργία του σχολικού μας ιατρείου, με μια αίθουσα αναμονής και γραφείο του γιατρού. Διαμορφώνουμε ανάλογα και τους δυο χώρους
- Αξιολόγηση-Αναστοχασμός Δημιουργία ψηφιακού εννοιολογικού χάρτη (mind map) μέσω της εφαρμογής coggle <https://coggle.it/>

Ο μαθητές πρέπει να είναι ικανοί/ές:

- Να συγκρίνουν διαφορετικά στάδια ανάπτυξης και να αντιληφθούν τον κύκλο της ζωής
- Να συσχετίζουν γεγονότα, πρόσωπα, εικόνες και αντικείμενα ώστε να αναπτύξουν μια αρχική αίσθηση χρονολόγησης
- Να αποδέχονται τη διαφορετικότητα
- Να βοηθηθούν, ώστε να ταυτιστούν με το γονέα του ίδιου φύλου
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση των λογισμικών κλειστού και ανοιχτού τύπου.
- Να μπορούν να χρησιμοποιούν τον επεξεργαστή κειμένου και της δημιουργίας παρουσιάσεων.

Ο κύκλος της ζωής..

- Προβολή διαδραστικού βίντεο με θέμα τα στάδια ανάπτυξης- συζήτητη
<http://aesop.iep.edu.gr/node/11564/2823>
- Παρουσίαση με φωτογραφίες από τη βρεφική ηλικία καθώς και από τη γέννηση των παιδιών
- Τα παιδιά ζωγραφίζουν τον εαυτό τους όπως τον φαντάζονται σε μεγαλύτερη ηλικία
- Δημιουργία ψηφιακού κολαζ μέσω της παρουσίασης powerpoint
- Αξιολόγηση-αναστοχασμός
 Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με ένα mind map μέσω του ψηφιακού εργαλείου coggle (<https://coggle.it/?lang=es>) συμπληρώνοντας τί μάθαμε και τι μας άρεσε από το συγκεκριμένο εργαστήριο.

Ο μαθητές πρέπει να είναι ικανοί/ές:

- Να καταλάβουν πάνω στο σώμα μας που βρίσκονται τα όργανα
- Να συνεργάζονται σε ομαδικές δραστηριότητες
- Να διακρίνουν μορφολογικά και βασικά χαρακτηριστικά των ανθρώπων και να εντοπίσουν κοινά στοιχεία
- Να χρησιμοποιούν μοντέλα αναπαράστασης των οργανικών συστημάτων για να παρουσιάζουν τις γνώσεις και τα συμπεράσματά τους
- Γνωριμία με την τελειότερη μηχανή που αποκαλείται ανθρώπινο σώμα
- Γνωριμία με τις λειτουργίες και τα βασικά συστήματα του ανθρώπινου σώματος
- Κατανόηση του θαύματος της ανθρώπινης φύσης
- Βιωματική-ανακαλυπτική μάθηση μέσω διαδραστικών δραστηριοτήτων
- Ανακάλυψη μέσω παιχνιδιού του μεγαλείου του ανθρώπινου σώματος
- Να αναπτύξουν θετική στάση απέναντι στους Η/Υ ως εργαλεία άντλησης πληροφοριών
- Να αναζητούν πληροφορίες στο διαδίκτυο , να τις αξιολογούν να επιλέγουν αυτές που χρειάζονται και να τις αποθηκεύουν

**Καθρέφτη
καθρεφτάκι
μου!**

- Προβολή διαδραστικού video για το σώμα και συζήτηση <http://aesop.iep.edu.gr/node/11564/2824>
- Κατασκευή του «ομαδικού» εαυτού της κάθε ομάδας με χαρτί του μέτρου και ανταλλαγή με μια άλλη
- Οι μαθητές αναζητούν τα μέρη του σώματος από βιβλία και το διαδίκτυο. Οι εικόνες που μας ενδιαφέρουν και από τις δύο ομάδες εκτυπώνονται και αφότου παρουσιαστούν στην παρεούλα, τοποθετούνται σε έναν φελλοπίνακα.
- Αξιολόγηση-Αναστοχασμός
Ο εκπαιδευτικός δημιουργεί στον Η/Υ έναν ψηφιακό εννοιολογικό χάρτη (mind map) μέσω της εφαρμογής coggle (<https://coggle.it/?lang=es>) συμπληρώνοντας τι μαθαμε και τι μας άρεσε περισσότερο από το συγκεκριμένο εργαστήριο.

- Να διακρίνουν τις βασικές λειτουργίες του πεπτικού συστήματος
- Να μπορούν να παρατηρούν, να μελετούν και να συμπεραίνουν .
- Να καλλιεργήσουν την αναλυτική και συνθετική ικανότητα.
- Να αναπτύξουν την κριτική τους ικανότητα και φαντασία καθώς και τη δημιουργική τους φαντασία.
- Να διασκεδάσουν και να χαρούν
- Να τονώσουν την αυτοπεποίθησή τους μέσα από συνεργατικές ομαδικές δραστηριότητες.
- Να Αναπαριστούν τη λειτουργία του πεπτικού συστήματος στο χώρο
- Να αναφέρουν οι μαθητές τα όργανα του πεπτικού συστήματος , να κατανοήσουν και να εξηγήσουν τη λειτουργία καθενός από αυτά .
- Να εντοπίσουν οι μαθητές σε τομή του ανθρωπίνου σώματος τη θέση των οργάνων του πεπτικού συστήματος.

Το ταξίδι της τροφής

- Επίδειξη βίντεο <https://www.youtube.com/watch?v=v76U40f9Wpg> και συζήτηση πάνω στο ταξίδι της τροφής και στη λειτουργία του πεπτικού συστήματος
- Αναπαράσταση του πεπτικού συστήματος στο χώρο της τάξης με υλικά της αίθουσας ή του γυμναστηρίου (σεφάνια, υφάσματα, τουβλάκια κλπ).
- Αξιολόγηση-Αναστοχασμός
 Πραγματοποιείται με το παρακάτω φύλλο εργασίας, όπου τα παιδιά καλούνται να ζωγραφίσουν αυτά που είδαν και αναπαράστησαν http://nipiagogosgiapanta.blogspot.com/2014/11/blog-post_8.html

Ο μαθητής πρέπει να είναι ικανοί/ές:

- Να εξοικειωθούν με τη διατύπωση συμπερασμάτων και να αναπτύξουν την κριτική τους ικανότητα.
- Να προβληματιστούν για τις συνέπειες της μη σωστής στοματικής υγιεινής.
- Να γνωρίσουν τη μορφολογία της στοματικής κοιλότητας και τη χρησιμότητά της.
- Να γνωρίσουν τους παράγοντες που συμβάλλουν στη σωστή υγιεινή του στόματος (διατροφή, συνήθειες).
- Να αναπτύξουν δεξιότητες για τη φροντίδα του στόματος.

**Δόντια γερά
και καθαρά,
για να
χαμογέλαμε
πάντοτε
παιδιά!**

- Ως αφόρμηση ο/η εκπαιδευτικός δείχνει την παρακάτω εικόνα (χαμόγελο) <http://aesop.iep.edu.gr/node/20223/5036> και ζητά από τους μαθητές να την παρατηρήσουν και να του πουν τι βλέπουν.
- Δημιουργείται στον πίνακα ένα πλαίσιο με τα ονόματα των παιδιών και των αριθμό των δοντιών τους
- Οι μαθητές φτιάχνουν δόντια με πλαστελίνη, παρατηρώντας ανάλογες εικόνες ανατομίας των δοντιών
- Συνοπτική αναφορά σε ασθένειες των δοντιών (τερηδόνα, ουλίτιδα) και προτείνονται παραμύθια ανάλογου περιεχομένου για ανάγνωση όπως «Ο Σοκολάκης κα η Ζαχαρούλα», «Δόνα η τερηδόνα» κλπ.
- οι μαθητές παρακολουθούν βίντεο <http://aesop.iep.edu.gr/node/20223/5038> με οδηγίες για σωστό βούρτσισμα, βουρτσίζοντας τα δικά τους δόντια!
- Αξιολόγηση-Αναστοχασμός Πραγματοποιείται με το αντίστοιχο φύλλο εργασίας <http://aesop.iep.edu.gr/node/20223/5039>

Ο μαθητής πρέπει να είναι ικανός/ές:

- Να κατασκευάζουν τρισδιάστατες αφίσες του σώματος,
- Να μάθουν να αναπαραστήσουν τα όργανα και τις λειτουργίες του σώματος.
- να αναπτύξει δεξιότητες συνεργασίας, αλληλοβοήθειας και επικοινωνίας
- να καλλιεργήσουν την κριτική τους σκέψη

Αξιολόγηση

- χωρισμός μαθητών σε ομάδες για την κατασκευή τρισδιάστατων αφισών του σώματος, με διάφορα υλικά
- Αναπαράσταση των οργάνων και λειτουργιών του σώματος.
- Η διάχυση πραγματοποιείται Με την επίσκεψη των μελών του σχολείου στο Σχολικό «Μουσείο του Ανθρώπινου Σώματος» όπου οι επισκέπτες μπορούν να δυο και να επεξεργαστούν τις αφίσες-μοντέλα και φωτογραφίες των δραστηριοτήτων αναπαράστασης του σώματος.

Εκπαιδευτικό Υλικό/ Συνδέσεις/

- Χόκι Πόκι με εικόνες Pecs.wmv
https://www.youtube.com/watch?v=P7kyL1H_IUE
- Φτιάχνω το δικό μου Εννοιολογικό χάρτη (mind map) μέσω του ψηφιακού εργαλείου coggle (<https://coggle.it/?lang=es>)
- Διαδραστικό βίντεο από το αποθετήριο του Αισώπου
<http://aesop.iep.edu.gr/node/7622/2174/#question8389>
- Διαδραστικού video για το σώμα μας
<http://aesop.iep.edu.gr/node/11564/2824>
- Το πεπτικό σύστημα του ανθρώπου- Η πορεία της τροφής
<https://www.youtube.com/watch?v=v76U40f9Wpg>
- Φύλλο εργασίας του ανθρώπινου σώματος
http://nipiagogosgiapanta.blogspot.com/2014/11/blog-post_8.html
- Εκπαιδευτικά ψηφιακά σενάρια από το αποθετήριο του Αισώπου
<http://aesop.iep.edu.gr/node/20223/5036>,
- Βίντεο με οδηγίες για σωστό βούρτσισμα (Αίσωπος)
<http://aesop.iep.edu.gr/node/20223/5038>
- Φύλλο εργασίας για γερά δόντια (Αίσωπος)
<http://aesop.iep.edu.gr/node/20223/5039>

Φορείς και άλλες συνεργασίες που θα εμπλουτίσουν το πρόγραμμά μας

Στα πλαίσια του προγράμματος Χρησιμοποιήθηκαν:

- η πλατφόρμα moodle του ΙΕΠ, αξιοποιώντας το επιμορφωτικό υλικό των εργαστηρίων των πιλοτικών προγραμμάτων
<https://elearning.iep.edu.gr/study/course/view.php?id=327>
- Η πλατφόρμα των ψηφιακών εκπαιδευτικών σεναρίων του ΙΕΠ «ΑΙΣΩΠΟΣ»
<http://aesop.iep.edu.gr/>
- Το Φωτόδεντρο <http://photodentro.edu.gr/>

Αξιολόγηση Εργαστηρίου- Συνολική αποτίμηση & αναστοχασμός πάνω στην υλοποίηση - Εκδηλώσεις διάχυσης

Στόχος του τελευταίου εργαστηρίου του προγράμματος είναι η ανασκόπηση του συνόλου των εννοιών και πρακτικών που εξετάστηκαν στα προηγούμενα 6 εργαστήρια. Πιο συγκεκριμένα, πραγματοποιούνται ασκήσεις αξιολόγησης με τη μορφή μοντελοποίησης, για την αποτίμηση του προγράμματος καθώς και αυτο-αξιολόγησης. Είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευτικός στο τέλος κάθε εργαστηρίου να ανατροφοδοτείται από τους/ις μαθητές/τριες σχετικά με τι τους άρεσε ή τί δεν τους άρεσε και τι μάθανε. Αυτό βοηθά στο σχεδιασμό κάθε επόμενου εργαστηρίου.

Σύμφωνα με το πλαίσιο της διδασκαλίας του μαθήματος, η ουσιαστική αξιολόγηση της ανάπτυξης των μαθητών και μαθητριών στο ανθρώπινο σώμα, με τη χρήση των ΤΠΕ, δεν μπορεί να υλοποιηθεί με τη χρήση συμβατικών τεστ. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί σε διαμορφωτικού τύπου και περιγραφική αξιολόγηση των μαθητών, η οποία βασίζεται στην αποτύπωση της καθημερινής εργασίας τους στη σχολική τάξη και θα στοχεύει στις δεξιότητες ζωής (4Cs) και τις ψηφιακές δεξιότητες που είναι δυο από τους βασικούς πυρήνες των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων. Τέλος, οι μαθητές και οι μαθήτριες χρησιμοποιούν ποικίλα εργαλεία ΤΠΕ δημιουργώντας ολοκληρωμένα ψηφιακά έργα με στόχο την επίλυση των προβλημάτων από τη σχολική και κοινωνική ζωή, τα οποία αναθέτει ο/η εκπαιδευτικός.

Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος και στα πλαίσια των εκδηλώσεων διάχυσης, μπορούν τα παιδιά να προσκαλέσουν τον Διευθυντή, τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές του σχολείου στο μετονομαζόμενο «μουσείο του ανθρώπινου σώματος» για να δουν και να επεξεργαστούν τις αφίσες-μοντέλα και φωτογραφίες των δραστηριοτήτων αναπαράστασης του ανθρώπινου σώματος, απαντώντας στις όποιες απορίες των «επισκεπτών» τους. Το δρώμενο μπορεί να αναρτηθεί (έπειτα από γονική συναίνεση) στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Σημειώσεις:

Συνίσταται η ενημέρωση των γονέων και κηδεμόνων του εκάστοτε τμήματος πριν την έναρξη του προγράμματος, σε σχέση με το περιεχόμενο και τις δραστηριότητες που προβλέπονται, καθώς και η εμπλοκή αυτών όπου κρίνεται σκόπιμο.

Υποδειγματικό Υλικό- Δειγματικά Φύλλα εργασίας - Περιγραφή εργαστηρίων & δράσεων

Τα φύλλα εργασίας που χρησιμοποιούνται στις δραστηριότητες, περιλαμβάνονται στους συνδέσμους του εκάστοτε εργαστηρίου, μαζί με την αντίστοιχη άσκηση.

Οι προβλεπόμενες ώρες για κάθε εργαστήριο, ορίζονται στις 2 ώρες/βδομάδα στο δημοτικό και 3 ώρες/εβδομάδα στο νηπιαγωγείο σύμφωνα με τα αντίστοιχα ΑΠΣ.

Περιγραφή εργαστηρίων

1^ο Εργαστήριο

Ξεκινώντας, Τα παιδιά μαζεύονται σε έναν κύκλο όπου σε ένα χαρτί του μέτρου γράφουν τους κανόνες και τις σωστές συμπεριφορές που θα πρέπει να ακολουθήσουν, ούτως ώστε να υπάρχει μια εύρυθμη λειτουργία στην ομάδα. Συμφωνώντας όλοι, προχωρούν στη δημιουργία του συμβολαίου της τάξης. Στη συνέχεια, Παίζουμε το παιχνίδι «το φύλλο και ο άνεμος» ένα παιχνίδι εμπιστοσύνης με στόχο την ενίσχυση της συνεργατικότητας, της συνενόησης και αλληλοβοήθειας ανάμεσα στα παιδιά. Ο/Η εκπαιδευτικός χωρίζει τους μαθητές/τριες σε δυάδες αναλαμβάνοντας ο ένας το ρόλο του ανέμου και ο άλλος το φύλλο. Το παιχνίδι ξεκινά με τον άνεμο ο οποίος πότε φυσάει απαλά, πότε πιο δυνατά, σε διάφορα μέρη του σώματος. Ανάλογα με το σημείο που φυσάει ο άνεμος και ανάλογα με τη δύναμη του αέρα, το φύλλο κινείται στο χώρο. Μόλις ολοκληρωθεί ο πρώτος γύρος οι μαθητές/τριες αλλάζουν ρόλους.

Αξιολόγηση-Αναστοχασμός

Οι μαθητές καλούνται να αποτυπώσουν ζωγραφίζοντας μια χαρούμενη ή λυπημένη φατσούλα πώς τους φάνηκε το εργαστήριο και τι έμαθαν από αυτό.

2^ο Εργαστήριο

Η δραστηριότητα ξεκινά με ένα μουσικο-κινητικό παιχνίδι όπως το «Κεφάλι-ώμοι- γόνατα και πόδια» ή το «χοκυ-πόκυ». Βάζουμε το αντίστοιχο βίντεο από το youtube, (https://www.youtube.com/watch?v=P7kyL1H_IUE) παίζουμε και τραγουδάμε ακολουθώντας τις οδηγίες του τραγουδιού. Ολοκληρώνοντας τη

δραστηριότητα, μαζευόμαστε στην παρεούλα και με κατάλληλες ερωτήσεις διερευνούμε τις γνώσεις των παιδιών για το θέμα. Ενδεικτικές ερωτήσεις: «Στο παιχνίδι που παίξαμε τι κουνούσαμε; (κεφάλι, πόδι κλπ)», «Τι άλλο θα μπορούσαμε να κουνήσουμε;» «Γνωρίζετε πώς τα ονομάζουμε όλα αυτά;», «Τι άλλο υπάρχει στο σώμα μας;», «Τι χρειαζόμαστε (π.χ. την καρδιά κλπ)». Μπορούμε στοχευμένα μετά το τραγούδι και τον χορό να αναφέρουμε πως έχουμε έναν πόνο στο πόδι.. οι ερωτήσεις «ποιος καλείται να μας εξετάσει;» «Σε ποιο γιατρό πρέπει να απευθυνθούμε;» μας οδηγούν στη δημιουργία του σχολικού μας ιατρείου, το οποίο αποτελείται από την αίθουσα αναμονής και το γραφείο του γιατρού για την βιωματική προσέγγιση του θέματος. Διαμορφώνουμε ανάλογα και τους δυο χώρους (π.χ. στο εξεταστήριο τοποθετούμε ένα τραπεζάκι για γραφείο, μια καρέκλα, ένα μικρό παγκάκι ως κρεβάτι για να ξαπλώνει ο ασθενής, μια λευκή μπλούζα τα εργαλεία του γιατρού κλπ) και ξεκινάμε το παιχνίδι. Λόγω του μεγάλου αριθμού των παιδιών, τα χωρίζουμε σε ομάδες των ασθενών, των νοσοκόμων και των ειδικών γιατρών. Η ομάδα των ασθενών αφού έχουν κλείσει ραντεβού (γράφουν το όνομά τους σε ένα χαρτάκι και το δίνουν στους νοσοκόμους του ιατρείου) περιμένουν από το αντίστοιχο γιατρό να τους εξετάσει. Ο ασθενής ενημερώνει και προσπαθεί με μιμήσεις να δείξει που πονά και πως αισθάνεται.. Από την άλλη μεριά, ο κάθε γιατρός κρατώντας το αντίστοιχο εργαλείο (στηθοσκόπιο για καρδιολόγο και παθολόγο, ωτοσκόπιο για ΩΡΛ, κ,τα οποία έχουμε προμηθευτεί από πριν) προσπαθεί να καταλάβει την πάθηση του ασθενή του.

Αξιολόγηση-Αναστοχασμός

Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με ένα mind map μέσω του ψηφιακού εργαλείου coggle (<https://coggle.it/?lang=es>) συμπληρώνοντας τί μάθαμε και τι μας άρεσε από το συγκεκριμένο εργαστήριο.

3^ο Εργαστήριο

Αρχικά, ζητούμε από τους γονείς των παιδιών να τους δώσουν φωτογραφίες από τη βρεφική τους ηλικία καθώς και από τη γέννησή τους. Στη συνέχεια παρακολουθούμε το παρακάτω διαδραστικό βίντεο <http://aesop.iep.edu.gr/node/11564/2823/#question18014> στο οποίο

παρουσιάζονται τα διάφορα στάδια ανάπτυξης. Τα παιδιά αφού δουν το βίντεο παρουσιάζουν στην παρεούλα τις φωτογραφίες που έφεραν, τις παρατηρούν και συζητούν για τις ομοιότητες και τις διαφορές που βρίσκουν ότι έχουν. Πιθανές βοηθητικές ερωτήσεις: «ποια από τις φωτογραφίες σας αρέσει περισσότερο και γιατί;» «μοιάζει η φωτογραφία σας με κάποια άλλη;», «τι διαφορετικό βλέπετε πάνω σας τώρα που μεγαλώσατε;», «έχετε το ίδιο χρώμα ματιών με κάποιον από τους συμμαθητές σας;» Πιθανές ερωτήσεις: «Τι περιμένετε να αλλάξει στο σώμα σας καθώς μεγαλώνετε;» «Αλλάζουν μόνο όσα φαίνονται;» «Τι πιστεύετε ότι θα μπορείτε να κάνετε όταν μεγαλώσετε και δεν μπορείτε να το κάνετε τώρα; Γιατί;» «Με ποιον από τους δυο γονείς σας πιστεύετε ότι θα μοιάζει το σώμα σας όταν μεγαλώσετε;» Σε αυτό το σημείο μπορούμε να χωρίσουμε τους μαθητές σε δυο ομάδες ανάλογα με την απάντηση που έδωσαν στο τελευταίο ερώτημα... Ακολούθως, τα προτρέπουμε να ζωγραφίσουν τον εαυτό τους όπως τον φαντάζονται μεγαλώνοντας. (Προαιρετικά μπορούμε να καλέσουμε δυο γονείς (άνδρα/γυναίκα) να μας μιλήσουν πέρα από το τι δουλειά κάνουν -ως ενήλικες πια- για το πώς άλλαξε το σώμα τους με το πέρασμα των χρόνων, ή τα χαρακτηριστικά του κλπ. Μια φωτογραφία των δικών τους παιδικών χρόνων συνίσταται επίσης.) Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με τη δημιουργία μιας χρονολογικής σειράς διαφανειών μέσω του προγράμματος power point. Αφού πρώτα σκανάρουμε τις φωτογραφίες που μας έφεραν τα παιδιά και προσθέσουμε και διάφορες από αυτές που έχουν τραβηχτεί μέσα στην τάξη, τις παρουσιάζουμε στην ολομέλεια. Τέλος, όλοι μαζί, επιλέγουμε και το μουσικό κομμάτι που θα συνοδεύει τις διαφάνειες.

Αξιολόγηση-αναστοχασμός

Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με ένα mind map μέσω του ψηφιακού εργαλείου coggle (<https://coggle.it/?lang=es>) συμπληρώνοντας τί μάθαμε και τι μας άρεσε από το συγκεκριμένο εργαστήριο.

4^ο Εργαστήριο

Η δραστηριότητα ξεκινά με την προβολή ενός διαδραστικού video για το σώμα μας <http://aesop.iep.edu.gr/node/11564/2824> . Πιθανές ερωτήσεις που μπορούν να διατυπωθούν: «Γνωρίζετε κάποια από τα όργανα του σώματος;» «τι πιστεύετε ότι

υπάρχει στο σώμα μας;» «ποια είναι τα βασικά μέρη του σώματος που είδατε στο βίντεο;», μετά την προβολή και τη σχετική συζήτηση, χωρίζουμε τα παιδιά σε τρεις ομάδες. Τα παιδιά ξεκινούν την αναζήτηση φωτογραφιών σχετικά με τα μέρη και τα όργανα του σώματος και τις λειτουργίες τους. Η μια ομάδα συλλέγει πληροφορίες από βιβλία που υπάρχουν στη βιβλιοθήκη, και η δεύτερη από το διαδίκτυο. Ακόμη, εφόσον έχει προηγηθεί από πριν η ανάλογη ενημέρωση, κάποια παιδιά φέρνουν βιβλία και από το σπίτι τους, εικόνες, εποπτικό υλικό, πάζλ κτλ σχετικά πάντα με το ανθρώπινο σώμα. Σε κάθε περίπτωση, οι εικόνες που μας ενδιαφέρουν και από τις δύο ομάδες εκτυπώνονται και αφότου παρουσιαστούν στην παρεούλα, τοποθετούνται σε έναν φελλοπίνακα. Τα παιδιά γράφουν όπως μπορούν τα όργανα του σώματος δίπλα από τις αντίστοιχες εικόνες. Ακολούθως, Ένα παιδάκι από την κάθε ομάδα ξαπλώνει σε χαρτί του μέτρου για να σχεδιάσουν τα υπόλοιπα το περίγραμμά του. Έπειτα, η κάθε ομάδα ζωγραφίζει τι πιστεύει πως υπάρχει στο εσωτερικό του ανθρώπινου σώματος (τους πνεύμονες την καρδιά, τις φλέβες, τα κόκκαλα κτλ.), καθώς και πού τοποθετείται το καθένα από αυτά. Πραγματοποιούνται βοηθητικές ερωτήσεις όπως; «Που βρίσκεται το κεφάλι;» «Τι πιστεύετε πως λείπει στο ανθρωπάκι της άλλης ομάδας;» «Τι θα συνέβαινε αν ξεχνούσαμε να βάλουμε την καρδιά;» Είναι μερικές από τις ερωτήσεις της συγκεκριμένης δραστηριότητας. Τέλος, οι ομάδες ανταλλάσσουν μεταξύ τους τα ανθρωπάκια τους, και τα φορούν για κατανοήσουν καλύτερα που βρίσκεται το κάθε όργανο και αν έχει τοποθετηθεί σωστά από την άλλη ομάδα.

Αξιολόγηση-Αναστοχασμός

Ο εκπαιδευτικός δημιουργεί στον Η/Υ έναν ψηφιακό εννοιολογικό χάρτη (mind map) μέσω της εφαρμογής coggle (<https://coggle.it/?lang=es>) με το τι έμαθα και τι μου άρεσε περισσότερο από το συγκεκριμένο εργαστήριο.

5^ο Εργαστήριο

Αφού στα προηγούμενα εργαστήρια προηγήθηκε συζήτηση, καταγραφή και κατασκευή των οργάνων του ανθρώπινου σώματος καθώς και των διάφορων λειτουργιών τους, τα παιδιά προχωρούν σε αναπαράσταση μιας εκ των λειτουργιών που τους έκανε περισσότερο εντύπωση, όπως το πεπτικό σύστημα στο χώρο της

τάξης. Αρχικά, δείχνουμε το παρακάτω βίντεο

<https://www.youtube.com/watch?v=v76U40f9Wpg>

και συζητούμε λεπτομερέστερα για το ταξίδι της τροφή (πώς αλλάζει στάδια επεξεργασίας, υφή κλπ.) Εν συνεχεία ξεκινούμε την αναπαράσταση τοποθετώντας στηριζόμενα στις καρτέλες κάθετα στεφάνια για να αναπαραστήσουμε τον οισοφάγο και διάφορα υφάσματα για να δώσουμε σχήμα στο στομάχι και το έντερο. Ξεκινώντας το ταξίδι, το κάθε παιδί κάνει την τροφή η οποία μπαίνει από τον οισοφάγο, ταξιδεύει προς το στομάχι, εκεί διασπάται (το παιδί βγάζει κάποια από τα επιπλέον ρούχα που φορά) κάθετα για λίγο, στο παχύ έντερο, έπειτα στο λεπτό έντερο και τέλος οδηγείται έξω από το σώμα μας.

Αξιολόγηση-Αναστοχασμός

Πραγματοποιείται με το παρακάτω φύλλο εργασίας, όπου τα παιδιά καλούνται να ζωγραφίσουν αυτά που είδαν και αναπάρστησαν

http://nipiagogosgiapanta.blogspot.com/2014/11/blog-post_8.html

6^ο Εργαστήριο

Ως αφόρμηση ο/η εκπαιδευτικός δείχνει την παρακάτω εικόνα (χαμόγελο) <http://aesop.iep.edu.gr/node/20223/5036> και ζητά από τους μαθητές να την παρατηρήσουν και να του πουν τι βλέπουν. Λέξεις – κλειδιά όπως η γλώσσα, τα χείλη, τα ούλα και τα δόντια είναι σκόπιμο να αναφερθούν. Στη συνέχεια, ρωτούνται οι μαθητές αν όλα τα δόντια έχουν το ίδιο σχήμα και μορφή. Ο/Η εκπαιδευτικός τους προβληματίζει ζητώντας τους να σκεφτούν τον τρόπο με τον οποίο τρώνε την κάθε τροφή και πως την μασούν. Έπειτα, ο/η εκπαιδευτικός ζητάει από τους μαθητές να μετρήσουν τα δόντια τους. Δημιουργείται στον πίνακα ένα πλαίσιο με τα ονόματα των παιδιών και των αριθμό των δοντιών τους. Παρατηρούμε πως ο αριθμός των δοντιών δεν είναι ίδιος σε όλους τους μαθητές και συζητούμε πάνω σε αυτό. Συγκρίνουμε με τον αριθμό των δοντιών του εκπ/κου και εξηγούμε γιατί υπάρχει η διαφορά αυτή (Αναφορά στο 3^ο εργαστήριο «ο κύκλος της ζωής»). Στο σημείο αυτό γίνεται αναφορά της διαφοράς των νεογιλών και των μόνιμων δοντιών. Στη συνέχεια, δίνεται στους μαθητές πλαστελίνη σε διαφορετικά χρώματα (προτείνεται σε λευκό και ρόζ) και ζητείται από αυτούς να φτιάξουν δόντια (μεμονωμένα, με την ρίζα ή

πάνω σε ούλα) βλέποντας εικόνες <http://aesop.iep.edu.gr/node/20223/5036>, που παρουσιάζονται στον βιντεοπροβολέα της τάξης. Η τελευταία εικόνα προτείνεται να περιέχει κάποια χαλασμένα δόντια, δίνοντας το έναυσμά για συζήτηση σχετικά με τις τροφές που κάνουν καλό ή όχι στην υγεία των δοντιών μας. Ακόμη, αναφέρονται συνοπτικά οι βασικές ασθένειες των δοντιών (τερηδόνα, ουλίτιδα) και προτείνονται παραμύθια ανάλογου περιεχομένου για ανάγνωση όπως «Ο Σοκολάκης και η Ζαχαρούλα», «Δόνα η τερηδόνα» κλπ. Κλείνοντας, οι μαθητές παρακολουθούν βίντεο <http://aesop.iep.edu.gr/node/20223/5038> με οδηγίες για σωστό βούρτσισμα. Τέλος, βουρτσίζουν τα δόντια τους (φέροντας την προσωπική τους οδοντόβουρτσα/οδοντόκρεμα) δείχνοντας στη συνέχεια το όμορφό τους χαμόγελο!

Αξιολόγηση-Αναστοχασμός

Πραγματοποιείται με το αντίστοιχο φύλλο εργασίας που επισυνάπτεται παρακάτω <http://aesop.iep.edu.gr/node/20223/5039>

7^ο Εργαστήριο

Στόχος του τελευταίου εργαστηρίου του προγράμματος είναι η ανασκόπηση του συνόλου των εννοιών και πρακτικών που εξετάστηκαν στα προηγούμενα 6 εργαστήρια. Πιο συγκεκριμένα, πραγματοποιούνται ασκήσεις αξιολόγησης με τη μορφή μοντελοποίησης, για την αποτίμηση του προγράμματος καθώς και αυτό-αξιολόγησης: Οι μαθητές χωρίζονται τυχαία σε ομάδες μ (π.χ. Μαλλί πλεξίματος για να φτιάξουν τα μαλλιά, καπάκια για μάτια, μπαλόνια για το στομάχι, κυματιστά μπαλόνια για το έντερο κλπ.). Η κάθε ομάδα αναλαμβάνει να αναπαραστήσει και μια διαφορετική λειτουργία.

Η Αξιολόγηση/αναστοχασμός για κάθε εργαστήριο περιλαμβάνει φύλλα εργασίας και διαδικτυακές δραστηριότητες, οι σύνδεσμοι των οποίων αποτυπώνονται στο κάθε πρόγραμμα.

Η διάχυση των αποτελεσμάτων πραγματοποιείται με την ολοκλήρωση του πρότζεκτ, όπου τα παιδιά καλούν τον Διευθυντή, τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές του σχολείου στο μετονομαζόμενο «Μουσείο του Ανθρώπινου Σώματος», για να δουν και να επεξεργαστούν τις αφίσες-μοντέλα και φωτογραφίες των δραστηριοτήτων αναπαράστασης του ανθρώπινου σώματος, απαντώντας στις

όποιες απορίες των «επισκεπτών» τους. Το δρώμενο μπορεί να αναρτηθεί (έπειτα από γονική συναίνεση) στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Ενδεικτικές δραστηριότητες για την περιγραφική αξιολόγηση

Στο πρόγραμμα, η περιγραφική αξιολόγηση, επιτυγχάνεται με το φύλλο προόδου μαθητή/τριας καθώς και τη Ρουμπρίκα αποτίμησης δεξιοτήτων που βρίσκονται στο Παράρτημα.

Προτείνεται η δημιουργία ενός ψηφιακού εννοιολογικού χάρτη (mind map) όπου λίγο πριν το πέρας κάθε εργαστηρίου, κάθε μαθητής/τρια ή ο υπεύθυνος της ομάδας, θα αφήνουν ένα ατομικό ή/και ομαδικό σχόλιο, σχετικά με το τι έμαθαν και αν τους άρεσε το εργαστήριο.

Φύλλα περιγραφικής αυτο-αξιολόγησης

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ
Μπορώ να συνεργαστώ με όλους τους συμμαθητές/τριες μου;				
Μπορώ να αναγνωρίσω ποιος είναι μεγαλύτερος και ποιος πιο μικρός από εμένα;				
Μπορώ να ξεχωρίσω τα μέρη του σώματος;				
Ξέρω ποιες τροφές κάνουν κακό στα δόντια μας;				
Μπορώ να ξεχωρίζω ένα αγόρι από ένα κορίτσι;				
Ζητώ τη βοήθεια ή ιδέες του/της συμμαθητή/ριάς μου ή του δασκάλου/ας μου όταν είμαι σε δύσκολη θέση;				
Γνωρίζω πού πηγαίνει το φαγητό που τρώω ;				
Πιστεύω ότι συνεργάστηκα και βοήθησα σε κάθε ομάδα όσο καλύτερα μπορούσα				
Μπορώ να ξεχωρίζω τα διάφορα όργανα του ανθρώπινου σώματος				
Γνωρίζω πόσο σημαντικό είναι να προσέχω τη στοματική μου υγιεινή				

Περιγραφή ενδεικτικών δραστηριοτήτων για το portfolio μαθητή/-τριας

Όλες οι δραστηριότητες μαζί με τα φύλλα εργασίας που περιέχονται στις δράσεις των εργαστηρίων, τοποθετούνται στο προσωπικό ή/και συνεργατικό portfolio μαθητή. Προτείνεται και η δημιουργία ενός e-portfolio, καθώς κάποιες δραστηριότητες αξιολόγησης πραγματοποιήθηκαν και ηλεκτρονικά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ
	Σχέδιο Δράσης του Τμήματος
	portfolio μαθητή-μαθήτριας
<p>ΠΟΙΟΣ/ΠΟΙΑ ΕΙΜΑΙ</p>	
Όνομα	
Επώνυμο	
Τμήμα	
Τάξη	
<p>ΤΟ ΜΟΤΟ ΜΟΥ: ΜΙΑ ΦΡΑΣΗ ΠΟΥ ΜΕ ΕΚΦΡΑΖΕΙ</p>	
<p>Ζωγραφίζω τον εαυτό μου ή βάζω μια φωτογραφία μου</p>	

ΔΕΙΚΤΕΣ 4CS

ΣΧΟΛΕΙΟ	Σχολικό Έτος:
Χρονικό διάστημα:	
Εκπαιδευτικός:	
ΤΑΞΗ/ΤΜΗΜΑ	
ΟΝ ΜΑΘΗΤΗ	

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ		ΔΕΙΚΤΕΣ	Αρχόμενη	Αναπτυσσόμενη	Ικανοποιητική	Εξαιρετική
<p>Ικανότητα 8 (4Cs δημιουργικότητα)</p>	Αυτεπάρκεια	Εκφράζει πίστη στην ικανότητά του/της να κατανοεί διάφορα θέματα				
		Εκφράζει την πεποίθηση ότι μπορεί να υλοποιεί τις δραστηριότητες που έχει σχεδιάσει				
		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να επιλύει τα περισσότερα προβλήματα εφόσον καταβάλλει την αναγκαία προσπάθεια				
		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να επιτυγχάνει καλά αποτελέσματα όταν αναλαμβάνει να επιτελέσει ένα καθήκον				
		Εκφράζει την πεποίθηση ότι οι δύσκολες καταστάσεις ξεπερνιούνται				
		Εκφράζει πίστη ότι μπορεί να αναλαμβάνει τις ενέργειες που απαιτούνται για την επίτευξη κάποιου στόχου				
		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να εργάζεται με αποτελεσματικότητα				
		Εκφράζει πίστη στην ικανότητά του/της να ξεπερνά τα εμπόδια κατά την επιδίωξη ενός στόχου				
		Εκφράζει τη βεβαιότητα ότι είναι σε θέση να αλλάξει, εφόσον το επιθυμεί				
		Δείχνει σιγουριά για τη λήψη αποφάσεων				
		Δείχνει αυτοπεποίθηση για την αντιμετώπιση νέων προκλήσεων				
		Εκφράζει την πεποίθηση ότι αντεπεξέρχεται καλά στις μεταβαλλόμενες συνθήκες				
		Εκφράζει πίστη στην ικανότητά του/της να επιλέγει τις κατάλληλες μεθόδους για την εκπλήρωση διαφόρων καθηκόντων				
		Δείχνει αυτοπεποίθηση στην ικανότητά του/της για επιτυχία				
		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι έχει την ικανότητα να επιτυγχάνει στα περισσότερα καθήκοντα που αναλαμβάνει				
		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να εκτελεί ποιοτική εργασία				
	Παραμένει σίγουρος/η για τις ικανότητές του/της όταν τον/την αμφισβητούν					

		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να βασίζεται στις ικανότητές του/της να αντεπεξέρχεται με ηρεμία στις δυσκολίες			
		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να παίρνει αποφάσεις για τον καλύτερο τρόπο διαχείρισης ενός προβλήματος			
		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να επιτυγχάνει τους στόχους του/της στη ζωή			
		Εκφράζει την πεποίθηση ότι συνολικά, στη ζωή του/της, είναι ένα πολύ αποτελεσματικό άτομο			
		Δείχνει να αισθάνεται ασφαλής ως προς τις ικανότητές του/της να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της ζωής			
		Εκφράζει την πεποίθηση ότι ξέρει να χειρίζεται απρόβλεπτες καταστάσεις χάρη στην επινοητικότητα του/της			
		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να διαχειρίζεται αποτελεσματικά απρόσμενα γεγονότα			
<p>Ικανότητα 9 (4cs Δημιουργικότητα)</p>	Ανεκτικότητα στην αμφισημία	Συνεργάζεται καλά με άλλους ανθρώπους που έχουν πολλές διαφορετικές απόψεις			
		Δείχνει ότι μπορεί να είναι επιφυλακτικός/ή στην κρίση του/της για άλλους ανθρώπους			
		Αλληλεπιδρά θετικά χωρίς να γνωρίζει με βεβαιότητα τις σκέψεις και τα συναισθήματα του άλλου			
		Αισθάνεται άνετα με διαφορετικών ειδών ανθρώπους			
		Εκφράζει προθυμία να επανεξετάζει αντιφατικές ή ελλιπείς πληροφορίες χωρίς να τις απορρίπτει αυτομάτως ή να συνάγει βεβαιωμένα συμπεράσματα			
		Αντιλαμβάνεται αμφίσημες καταστάσεις			
		Δέχεται να αναλαμβάνει καθήκοντα που απαιτούν την αντιμετώπιση άγνωστων ή ασυνήθιστων καταστάσεων			
		Επιδιώκει συζητήσεις με ανθρώπους των οποίων οι ιδέες και οι αξίες διαφέρουν από τις δικές του/της			
		Νιώθει άνετα σε μη οικείες καταστάσεις			
		Αντιμετωπίζει την αβεβαιότητα με θετικό και επικοινωνιακό τρόπο			
		Αντεπεξέρχεται καλά σε απρόβλεπτες καταστάσεις			
		Τα βγάζει πέρα με διφορούμενες καταστάσεις			
	Όταν καλείται να επιλέξει τον τρόπο αντιμετώπισης μιας συγκεκριμένης κατάστασης, είναι ικανός/ή να χρησιμοποιεί				

		εναλλακτικά δύο ή περισσότερες πολιτισμικές οπτικές				
		Δέχεται να αντιμετωπίζει καταστάσεις ή ζητήματα αμφίσημα				
		Αποδέχεται την έλλειψη σαφήνειας				
		Εκφράζει προθυμία για ανοχή της αβεβαιότητας				
		Νιώθει άνετα όταν του/της συμβαίνουν πράγματα με τα οποία δεν είναι εξοικειωμένος/η				
		Καλωσορίζει το ενδεχόμενο αμφισβήτησης των ιδεών και αξιών του/της				
		Απολαμβάνει την πρόκληση να επιλύει διφορούμενα ζητήματα				
		Χαίρεται να αντιμετωπίζει περίπλοκες καταστάσεις				
		Αισθάνεται άνετα όταν διαχειρίζεται διφορούμενες καταστάσεις				
<p>Ικανότητα 10 (4cs Δημιουργικότητα)</p>	<p>Δεξιότητες Αυτόνομης Μάθησης</p>	Δείχνει ότι μπορεί να εντοπίζει πηγές μάθησης (π.χ. ανθρώπους, βιβλία, διαδίκτυο)				
		Ζητά διευκρινίσεις από τρίτους σχετικά με καινούργιες πληροφορίες, όποτε χρειάζεται				
		Ολοκληρώνει μόνος/η τα καθήκοντα μάθησης				
		Εντοπίζει αυτά που ήδη γνωρίζει και όσα δεν γνωρίζει				
		Μπορεί να εντοπίζει μόνος/η τα κενά στις γνώσεις του/της				
		Μπορεί να εντοπίζει σχετικές πηγές πληροφοριών για να εκπληρώσει ένα καθήκον μάθησης				
		Μπορεί να συλλέγει αποτελεσματικά πληροφορίες χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές και πηγές				
		Χρησιμοποιεί κατάλληλα εργαλεία και τεχνολογίες πληροφόρησης για να ανακαλύπτει νέες πληροφορίες				
		Επιδεικνύει την ικανότητά του/της να αναζητά πληροφορίες μόνος/η				
		Αναζητά πληροφορίες από διάφορες πηγές				
		Εκφράζει προθυμία να μαθαίνει καινούργια πράγματα μόνος/η				
		Αναπτύσσει τις ιδέες του/της συλλέγοντας πληροφορίες				
		Μπορεί να αποκτήσει γνώσεις σχετικά με καινούργια θέματα με ελάχιστη επιτήρηση				
		Μπορεί να αξιολογεί την ποιότητα της δικής του/της δουλειάς				
		Μπορεί να εντοπίζει πληροφορίες συναφείς με τις προσωπικές και ακαδημαϊκές ανάγκες και τα ενδιαφέροντά του/της				

		Μπορεί να χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τις τεχνολογίες πληροφοριών ώστε να βρίσκει, να ερευνά, να οργανώνει και να ενσωματώνει πληροφορίες				
		Μπορεί να αξιοποιεί γνώσεις από διάφορα αντικείμενα/τομείς μάθησης				
		Μπορεί να επιλέγει μόνος/η υλικό, πόρους και δραστηριότητες εκμάθησης				
		Μπορεί να παρακολουθεί την πρόοδο του/της για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων του/της				
		Αναζητά νέες ευκαιρίες για μάθηση				
		Ξαναδιαβάζει ένα καινούργιο υλικό μετά από μια πρώτη ανάγνωση για να βεβαιωθεί ότι το έχει κατανοήσει σωστά				
		Μπορεί να επιλέγει τις πιο αξιόπιστες από τις διαθέσιμες πηγές πληροφόρησης ή συμβουλών				
		Δείχνει ικανός/ή να παρακολουθεί, να καθορίζει, να ιεραρχεί και να ολοκληρώνει τα καθήκοντά του/της χωρίς άμεση εποπτεία				
		Διαχειρίζεται αποτελεσματικά τον χρόνο του/της για να επιτυγχάνει τους μαθησιακούς στόχους του/της				
		Μπορεί να αξιολογεί μόνος/η την αξιοπιστία των πηγών πληροφόρησης ή συμβουλών				
		Παρακολουθεί την πρόοδο του/της στην εκμάθηση νέων πληροφοριών				
Ικανότητα 12(4Cs επικοινωνία)	Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης	Ακούει προσεκτικά τους άλλους				
		Παρακολουθεί τις χειρονομίες των ομιλητών και συνολικά τη γλώσσα του σώματος για να μπορεί να διαπιστώνει το νόημα των λόγων τους				
		Μπορεί να ακούει αποτελεσματικά ώστε να αποκρυπτογραφεί τα νοήματα και τις προθέσεις του άλλου				
		Δίνει προσοχή σε όσα οι άλλοι υπονοούν αλλά δεν λένε				
Ικανότητα 13(4Cs επικοινωνία)	Ενσυναίσθηση	Μπορεί να αναγνωρίζει πότε ένας σύντροφος χρειάζεται τη βοήθειά του/της				
		Εκφράζει τη συμπαράστασή του/της για τα δεινά που βλέπει να συμβαίνουν σε άλλους				
		Λαμβάνει υπόψη του/της τα συναισθήματα των άλλων όταν παίρνει αποφάσεις				
		Διατυπώνει την άποψη ότι όταν συλλογίζεται ανθρώπους σε άλλες χώρες, συμμερίζεται τις χαρές και τις λύπες τους				
Ικανότητα 14 (4Cs συνεργασία)	Ευελιξία και προσαρμοστικότητα	Αναγνωρίζει επακριβώς τα αισθήματα των άλλων, ακόμη κι όταν αυτοί δεν θέλουν να τα φανερώσουν				

		Αλλάζει τις απόψεις του/της, εφόσον του/της αποδείξουν με λογικά επιχειρήματα ότι κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο				
		Προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις επιστρατεύοντας μια καινούργια δεξιότητα				
		Μπορεί να αλλάξει αποφάσεις που έχει λάβει εφόσον αυτό καθίσταται αναγκαίο λόγω των συνεπειών τους				
		Προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις εφαρμόζοντας τις γνώσεις του/της με διαφορετικό τρόπο				
Ικανότητα 15(4Cs επικοινωνία)	Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες	Μπορεί να τροποποιεί τη συμπεριφορά του/της ώστε αυτή να εναρμονίζεται με άλλους πολιτισμούς				
		Μπορεί να εκφράζει τις σκέψεις του/της για ένα πρόβλημα				
		Ζητά από τους ομιλητές να επαναλάβουν κάτι που δεν του/της είναι ξεκάθαρο				
		Κάνει ερωτήσεις που δείχνουν ότι έχει κατανοήσει τις θέσεις των άλλων				
		Μπορεί να μεσολαβεί γλωσσικά σε διαπολιτισμικές ανταλλαγές κάνοντας μετάφραση, διερμηνεία ή παρέχοντας διευκρινίσεις				
		Μπορεί να αποφεύγει με επιτυχία τις διαπολιτισμικές παρανοήσεις				
Ικανότητα 16(4Cs συνεργασία)	Δεξιότητες συνεργασίας	Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα				
		Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του/της αναλογεί				
		Προσπαθεί να επιτυγχάνει συναίνεση ώστε να εκπληρώνει τους στόχους της ομάδας				
		Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, ενημερώνει τους άλλους για τυχόν συναφείς ή χρήσιμες πληροφορίες				
Ικανότητα 17 (4Cs συνεργασία)	Δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων	Εμπνέει ενθουσιασμό στα μέλη της ομάδας ώστε να επιτυγχάνονται οι κοινοί στόχοι				
		Μπορεί να επικοινωνεί με σεβασμό με τα εμπλεκόμενα στη σύγκρουση μέρη				
		Μπορεί να βρίσκει εναλλακτικές λύσεις για την επίλυση των συγκρούσεων				
		Μπορεί να στηρίζει άλλους στην επίλυση συγκρούσεων βοηθώντας τους να κατανοούν τις διαθέσιμες επιλογές				
		Μπορεί να ενθαρρύνει τις αντιμαχόμενες πλευρές να ακούνε προσεκτικά η μία την άλλη και να μοιράζονται τις έγνοιες και τις ανησυχίες τους				
Ικανότητα 18 (4Cs κριτική σκέψη)	Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού	Καταφεύγει τακτικά στην επικοινωνία για να συνεισφέρει				

		στην επίλυση διαπροσωπικών συγκρούσεων				
		Μπορεί να περιγράψει τα κίνητρά του/της				
		Μπορεί να περιγράψει τους τρόπους με τους οποίους οι σκέψεις και τα συναισθήματά του/της επηρεάζουν τη συμπεριφορά του/της				
		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις αξίες και τις πεποιθήσεις του/της				
		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τον εαυτό του/της από πολλές διαφορετικές σκοπιές				
Ικανότητα 19 (4Cs κριτική σκέψη)	Γνώση και κριτική κατανόηση γλώσσας και επικοινωνίας	Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τα συναισθήματα και τα αισθήματά του/της σε πολλές διαφορετικές καταστάσεις				
Ικανότητα 20 (4Cs κριτική σκέψη)	Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου: πολιτική, δίκαιο, ανθρώπινα δικαιώματα, κουλτούρα, πολιτισμοί, θρησκείες, ιστορία, μέσα ενημέρωσης, οικονομίες, περιβάλλον, βιωσιμότητα	Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά την εξελισσόμενη φύση του πλαισίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη διαρκή ανάπτυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε διαφορετικές περιοχές του κόσμου				
Ψηφιακές Δεξιότητες	1. Πληροφορίες και επεξεργασία δεδομένων	Ψάχνω για απλά δεδομένα σε απευθείας σύνδεση (εικόνα, δεδομένα). Μπορώ να βοηθήσω τον εαυτό μου με μια ποικιλία πηγών.				
		Ξέρω κάποιες μηχανές αναζήτησης και μπορώ να χρησιμοποιήσω διαφορετικές λέξεις-κλειδιά για να βρω τις πληροφορίες που θέλω.				
		Μπορώ να αποθηκεύσω το αρχείο στον επιλεγμένο φάκελο στη συσκευή μου και να το βρω.				
		Μπορώ να βρω στο Διαδίκτυο αυτό που ζητώ, κάθε φορά που ψάχνω και αναγνωρίζω τι είναι αξιόπιστο και τι όχι				
	2. Ψηφιακή Επικοινωνία	Σε μια ηλεκτρονική τάξη, ξέρω πώς να στέλνω μηνύματα σε επιλεγμένους συμμαθητές και να χρησιμοποιώ ένα κανάλι συνομιλίας.				
		Επικοινωνώ χρησιμοποιώντας διάφορα εργαλεία (e-mail, Skype, κοινωνικά δίκτυα...)				
		Μπορώ να στείλω διάφορα αρχεία (κείμενο, εικόνες) ως συνημμένα σε ένα e-mail.				
		Επιλέγω τις πληροφορίες που θέλω να κοινοποιήσω σύμφωνα με τους στόχους μου.				
		Χρησιμοποιώ εργαλεία για τη δημιουργία, επεξεργασία και συνδυασμό ψηφιακού περιεχομένου.				

		Μπορώ να καταγράψω τις σκέψεις μου και τα συναισθήματά μου χρησιμοποιώντας διαφορετικά μέσα (κείμενο, εικόνες, ήχο, βίντεο).					
		Γνωρίζω ότι το υλικό και το περιεχόμενο στο διαδίκτυο έχει δημιουργηθεί από άλλους ανθρώπους (συγγραφείς) και έχει πνευματικά δικαιώματα που πρέπει να σεβόμαστε.					
		Μπορώ να χρησιμοποιώ γλώσσες προγραμματισμού και εκπαιδευτική ρομποτική με τη χρήση πλακιδίων (π.χ. Scratch, Scratch junior, Scratch for Arduino, κ.λ.π.)					
	4. Ασφάλεια	Γνωρίζω ότι όταν χρησιμοποιούνται τεχνολογίες, υπάρχει κίνδυνος που μπορεί να επηρεάσει την απόδοση της ψηφιακής συσκευής μου.					
		Προστατεύω τον κωδικό πρόσβασής μου και δεν τον μοιράζομαι με άλλους ανθρώπους. Ξέρω σε ποιον να στραφώ εάν υπάρχει πρόβλημα.					
		Ξέρω πως να δημιουργήσω έναν ασφαλή κωδικό πρόσβασης ακολουθώντας τις οδηγίες.					
		Είμαι προσεκτικός/ή όταν μου ζητάνε προσωπικά στοιχεία όπως π.χ. κωδικό πρόσβασης, προσωπικά αρχεία κ.λ.π.					
		Όταν καταλάβω περίπτωση απειλής (διαδικτυακή βία) ενημερώνω άμεσα τους ενήλικες.					
	5. Επίλυση προβλήματος με ψηφιακά μέσα	Όταν λύνω ένα πρόβλημα τότε:					
		Χρησιμοποιώ αλγορίθμους, δηλαδή μια σειρά από βήματα για να το λύσω.....					
		Όταν λύνω ένα πρόβλημα τότε:					
		Προσπαθώ να καταλάβω ποια στοιχεία από τα μαθηματικά χρειάζομαι.....					
Όταν λύνω ένα πρόβλημα τότε:							
Προσπαθώ να το απλοποιήσω και συγκεντρώνω μόνο στα στοιχεία που χρειάζομαι...							
Όταν λύνω ένα πρόβλημα στον υπολογιστή συνεργάζομαι μαζί με άλλους για να λύσουμε διαφορετικά μέρη του προβλήματος την ίδια στιγμή							
Όταν λύνω ένα πρόβλημα ψάχνω να βρω πώς μπορώ να συγκεντρώσω δεδομένα και πληροφορίες και να τις αναλύσω για να με βοηθήσουν στην επίλυση του προβλήματος							
Τρέχω συχνά το πρόγραμμά μου για να βεβαιωθώ ότι κάνει αυτά που θέλω και επιδιορθώνω όποια προβλήματα εντοπίσω							